

Vážený pan

p. RNDr. Alan Urc, vedoucí odboru životního prostředí a zemědělství, krajský úřad Zlínského kraje, tř. T. Bati 21, 761 90 Zlín

Kopie:

p. Jiří Čunek, hejtman Zlínského kraje, tř. T. Bati 21, 761 90 Zlín

p. Ing. Milan Štábl, ředitel krajského úřadu Zlín, tř. T. Bati, 761 90 Zlín

Věc: Žádost o poskytnutí informací podle zák. č. 106/1999 Sb., případně podle zák. č. 123/1998 Sb. – Závadné ovzduší ve Zlínském kraji

Vážený pane doktore,

rád bych Vás zeptal, zda v blízké budoucnosti plánujete alespoň zastavit zhoršující se kvalitu ovzduší ve Zlínském kraji.

Kvalitu ovzduší v ČR určuje zákon o ochraně ovzduší č. 201/2012 Sb., konkrétní hodnoty - zákonné limity pro znečišťující látky - jsou uvedeny v příloze č. 1 k předmětnému zákonu.

V bodě 3 přílohy č. 1 zákona o ochraně ovzduší je určena limita pro znečišťující látku v ovzduší benzoapyrén. Konkrétně imisní limit pro celkový obsah znečišťující látky v částicích PM 10 vyhlášený pro ochranu zdraví lidí.

Benzoapyrén (BaP) je látka karcinogenní, reprotoxická (ohrožuje rozmnožování), poškozuje genetický materiál (DNA) člověka. Je také perzistentní (trvalý, stálý)-přetrvává v přírodě, velmi těžko je rozložitelný, ve vodě nerozpustný. BaP vzniká při nedokonalém spalování organických látek při teplotách cca 300 – 600 °C, v přírodě při lesních požárech, při činnosti sopek. Nadměrné - zdraví škodlivé zasažení částicemi PM 10 „nesoucích“ také BaP lze přiblížit začínajícími příznaky: pálení očí, tmavé pruhy pod očima, pálení jazyka, rtů, vstupů do nosu, vynucené časté používání zvlhčujících tyčinek na ošetření rtů, časté pokašlávání, bolesti průdušek, zkracující se interval častého odkašlávání, poruchy kůže, alergie, astma, atd. viz. www.BaP.

Imise je to co dýcháme, emise to co odchází komínem, výduchem.

PM10 (z angl. Particulate Matter), 10 znamená velikost částic menší jak 10 μm . μ = mikro = milióntina v tomto případě metru). Částice nejen pevné, ale i kapalné, lidským okem neviditelné, volně plující ovzduším. PM10 v sobě zahrnuje i PM 2,5 – např. z výfuků vznětových (diesellových) motorů automobilů i PM 1,0 i PM 0,1. Čím menší jsou částice, tím jsou pro lidské zdraví škodlivější. Viz. www.PM10.

Kvalita ovzduší se v ČR měří. Konkrétně sítí AIM (automatický imisní monitoring). Zabezpečuje to ČHMÚ (Český hydrometeorologický ústav), který je přímo podřízený MŽP (ministerstvo životního prostředí), www.mzp.cz.

Na [www stránkách ČHMÚ \(www.chmi.cz\)](http://www.chmi.cz), které jsou veřejně dostupné, si může každý, kdo má přístup k internetu, zjistit kvalitu ovzduší v místě např. svého bydliště. Údaje jsou na mapách ČHMÚ, kde každé lokalitě o rozměru v příslušné mapě km x km je přiřazena hodnota znečištění znečišťující látkou. Znečišťující látky jsou všechny podle zákona o ochraně ovzduší.

Když půjdeme cestou: www.portal.chmi.cz → ovzduší → Pětiletí, OZKO → pětileté průměry 2013 – 2017 → Zlínský kraj → BaP dostaneme se na mapu Zlínského kraje rozdělenou na plochy 1 km x 1 km a v nich bude hodnota - průměr za pětiletí - imisní koncentrace BaP pro příslušný 1 km² v ng/m³. Např. pro střed Kroměříže to bude 1,6. Znamená to, že v letech 2013,2014,2015,2016,2017 byla průměrná imisní koncentrace BaP 1,6 ng/ m³.

Hodnota 1,6 ng/m³ jako průměr za 5 roků je hodnota překračující imisní limit 1,0 ng/m³ stanovený zákonem o ochraně ovzduší jako průměr za rok pro BaP. Ng = nanogram = jedna miliardtina gramu. Čím nižší je zákonem předepsaná limitní hodnota, tím nebezpečnější je znečišťující látka pro zdraví lidí. BaP má nejnižší hodnotu ze všech znečišťujících látek uvedených v zákoně o ochraně ovzduší.

Imisní koncentrace BaP se zjišťuje tak, že se v určených stanicích AIM získává z ovzduší v určených intervalech vzorek PM₁₀ a v něm se stanovuje množství BaP a následně určuje imisní koncentrace BaP v ovzduší.

Tak bychom zjistili, že imisní koncentrace předepsaná v zákoně o ochraně ovzduší pro BaP je např. ve středu Kroměříže trvale překračována minimálně od roku 2007 dosud. Více jak deset roků.

Tedy více jak deset roků byl a je např. ve středu Kroměříže porušován zákon (dlouhodobě a významně) co do obsahu benzoapyrénu v ovzduší města a lidé jsou vystaveni negativnímu působení BaP. Jejich zdraví bylo a je nedostatečně chráněno podle zákona.

Existují pod patronací MŽP Programy zlepšování kvality ovzduší (PZKO). ČR je rozdělena na zóny/aglomerace – viz. zákon o ochraně ovzduší – příloha č. 3. Např. střed Kroměříže se nachází v zóně CZ07 – Střední Morava. Je to území Olomouckého a Zlínského kraje.

V zóně Střední Morava žilo dle sčítání v roce 2012 cca 1, 225 milionu obyvatel. V našem, Zlínském kraji, žilo cca 588 tis. obyvatel.

Vyhodnocení PZKO na stránkách MŽP: Cesta www.mzp.cz→do políčka Hledat vložit PZKO CZ07→Vyhodnocení programů zlepšování kvality ovzduší→Vyhodnocení CZ07

Jsou porovnávána pětiletí (průměr za 5 roků) překročení imisního limitu (1 ng/m³) pro BaP pro zónu CZ07

2007-2011	a	2012 - 2016	plocha území z 5 % na 52 %
2007-2011	a	2012 - 2016	podíl zasažené populace z 55 % na 90 %

Výsledky PZKO (Programu zlepšování kvality ovzduší) pro zónu CZ07 Střední Morava (Olomoucký + Zlínský kraj). Kvalita ovzduší od roku 2007 do 2016 se co do obsahu BaP, který obyvatelstvo Olomouckého a Zlínského kraje dýchá, výrazně zhoršila – výrazně se zvětšila plocha území, na kterém je překračován zákonný limit 1 ng/m³ BaP a dýchá ho už 90 % populace.

Pro město Kroměříž existují veřejně dostupné informace, konkrétně údaje Ústavu zdravotnických informací a statistiky.

Počet léčených pacientů v alergologických ordinacích na 100 tis. obyvatel v ORP (obec s rozšířenou působností) Kroměříž (KM) a v ČR v letech 2003 až 2017, muži i ženy celkem.

KM: 2003: 9 927; 2005: 11 609; 2009: 16 509; 2013: 21 527; 2017: **24 109**

ČR: 2003: 8 610; 2005: 8 840; 2009: 8 327; 2013: 8 476; 2017: 7 896

KM proti ČR: 2003: **115 %**; 2005: 131 %; 2009: 198 %; 2013: 254 %; 2017: **305 %**

Jak číst tyto údaje

Údaje za ČR zahrnují i oblasti Ostravska a severních Čech

Nelze asi předpokládat, že od 2003 do 2017 došlo k statisticky významnému stěhování obyvatelstva v ORP Kroměříž nebo statisticky významnému počtu návštěv alergologických ordinací v ORP Kroměříž v důsledku návštěv z jiné oblasti než ORP Kroměříž. Také, že v Kroměříži byl případně měnící se počet alergologických ordinací s časem rozdílný proti ČR.

Nelze asi předpokládat, že obyvatelstvo ORP Kroměříž si jen tak „oblíbilo“ – bez příčiny, návštěvy alergologických ordinací v intervalu 2003 až 2017.

Nelze asi předpokládat, že od 2003 do 2017 došlo ke statisticky významně rozdílné konzumaci potravin v ORP Kroměříž a ČR co do kvality potravin. Nebo také jiného sortimentu léků, které by způsobovaly nadměrné alergie u obyvatel ORP Kroměříž, než v celé ČR.

Nelze asi předpokládat, že obyvatelstvo ORP Kroměříž v intervalu 2003 až 2017 pilo pitnou vodu z výroby VaK Kroměříž, která by způsobovala takové násobné zvýšení alergií v ORP Kroměříž ve srovnání s ČR.

Nelze asi předpokládat, že obyvatelstvo ORP Kroměříž v intervalu 2003 až 2017 bylo zasaženo zvýšenou intenzitou dopravy jinak než zbytek ČR. Případně podléhalo životním stresům rozdílně než v ČR.

V analýze příčin násobného nárůstu alergií v ORP Kroměříž ve srovnání s ČR „zbývá“ už jen působení ovzduší, které obyvatelé ORP Kroměříž dýchají.

Lze tedy čtení údajů uzavřít:

Nárůst alergií obyvatel ORP Kroměříž ve srovnání s ČR v intervalu 2003 až 2017 zatím na 305 % byl s velkou pravděpodobností v důsledku dramaticky se zhoršující kvality ovzduší v ORP Kroměříž!

Myslím, že to jsou to velmi varovné údaje.

Bohužel není v Kroměříži měření kvality ovzduší jako součást AIM. Nejbližší stanice AIM od Kroměříže je položena nad Těšnovicemi – spuštěna v 2015. Není však reprezentativní pro město Kroměříž, jak sdělil náměstek ředitele pro ochranu ovzduší ČHMÚ dopisem č.j. P17002760/411 z března 2017 MěÚ v Kroměříži.

WHO (World Health Organization) Světová zdravotnická organizace navrhuje už delší dobu, aby ČR upravila limitu znečišťování ovzduší PM₁₀ ze stávajících 40 µg/m³ jako roční průměr podle zákona o ochraně ovzduší na 20 µg/m³ jako roční průměr. Dodávám, že pro zjištění znečištění ovzduší BaP jako imise (to co dýcháme) se měří množství BaP v PM₁₀.

WHO také odhaduje, že roční ztrátu na HDP ČR 7,4 % představují emise do ovzduší.

EEA (European Environment Agency) Evropská agentura pro životní prostředí odhaduje roční škodu za vypuštění 1 tuny PM_{2,5} do ovzduší ČR ve výši 554 tis. CZK pro roky 2010 – 2020.

V ČR existuje Seznam zdrojů se zvláštními podmínkami provozu v případě vyhlášení regulace (SVRS) Smogový varovný a regulační systém . Viz. www. stránky ČHMÚ – Smog. situace a regulace.

Je třeba konstatovat, že zrovna pro zónu Střední Morava v Seznamu zdrojů se zvláštními podmínkami provozu v případě vyhlášení regulace – nejsou žádné zdroje k regulaci. Tedy při vyhlášení smogové situace (vesměs z příčiny překročení limitů PM₁₀) není žádný velký zdroj v Olomouckém a Zlínském kraji, zóna Střední Morava C707, který by mohl kvalitu ovzduší na obsah PM₁₀ (tedy většinou v případě velkých spalovacích stacionárních zdrojů, gumárenských technologií a zdrojů, které cítí lidský nos jako zapáchající, také na obsah BaP) krátkodobě zlepšit. Zvláště se jedná o chladné měsíce roku říjen až březen – inverzní ráz počasí, kdy imisní koncentrace BaP jsou několikanásobné proti ostatním měsícům roku.

Mezi stanicemi AIM, které jsou rozhodné (určeny ve Věstníku MŽP) pro vyhlásování smogové situace a regulace je např. i stanice AIM Těšnovice. Stačí se postavit u předmětné stanice AIM Těšnovice a zadívat se na část Hornomoravského úvalu a část území, kde začíná Dolnomoravský úval a i laikovi bude jasné, že při vyhlášení smogové situace také podle této stanice AIM k ochraně zdraví obyvatel části obou úvalů nebude přispěno. Viz. také výše příslušný dopis náměstka ředitele pro ochranu ovzduší ČHMÚ.

Střípek o emisích benzoapyrénu v ČR a Zlínském kraji.

Při cestování automobilem po ČR jsou cestující občas zasaženi nepříjemným zápachem - smradem. Rozhlíží se kolem cesty a není vidět pravděpodobný zdroj. Cítí zápach po „asfaltu“. V blízkosti se pravděpodobně nacházela obalovna živičných směsí. Co smrdí, je závadné pro zdraví člověka, někdy i to, co někomu voní (výfukové plyny z motorů přímo mazaných olejem). Tedy na stovky metrů i kilometry jsou obalovny cítit. Obaloven živičných směsí, odhaduji, jsou v ČR desítky.

Jeden příklad: V roce 2009 se k plánované výstavbě obalovny Tlumačov na Moravě pozitivně vyjádřil KÚZL i přesto, že autorizovaná osoba uvedla v rozptylové studii překračování imisního limitu pro BaP na nejbližší stanici AIM na 190% - www.cenia.cz/eia, kód záměru ZLK450. Tedy ještě bylo „něco málo“ k překračovanému imisnímu limitu BaP novou obalovnou schváleno.

Obalovna byla postavena a smrdí, přesto, že je relativně nová.

Že by byla chybná legislativa, nebo při dávkování mletého vápence a horkého asfaltu do míchačky nefungovalo odsávání? Nebo eliminace PM 10 (v nich se BaP zjišťuje) v zásobnících horkého asfaltu a v zásobnících hotové směsi nebyla dostatečná? Jsou někde výsledky měření emisí PM 10 z nějaké obalovny živičných směsí a v nich provedené analýzy s výsledky BaP?

Jako memento uvádím, že jiný vlastník než vlastník obalovny Tlumačov na Moravě, disponoval už v době schvalování nové obalovny v Tlumačově obalovnou několik kilometrů vzdálenou od plánované obalovny Tlumačov, a to v Hulíně a také že obalovna Tlumačov byla postavena na orné půdě.

Jak jsme ve Zlínském kraji na tom byli v pětiletí 2007 – 2011 s porušováním zákona. Konkrétně s porušováním zákona o ochraně ovzduší – imisní limit pro benzoapyrén **vyhlášený pro ochranu zdraví lidí?**

Průměrně za období 2007 až 2011 bylo zasaženo cca 320 tis. obyvatel (55%) Zlínského kraje v rozporu se zákonem.

Jak jsme ve Zlínském kraji na tom byli v pětiletí 2012 – 2017 s porušováním zákona. Zlepšili jsme se? Konkrétně s porušováním zákona o ochraně ovzduší – imisní limit pro benzoapyrén **vyhlášený pro ochranu zdraví lidí?**

Průměrně za období 2012 až 2017 bylo zasaženo cca 500 tis. obyvatel (90%) Zlínského kraje v rozporu se zákonem.

Zasažení lidé ani netuší, co jim způsobuje zdravotní problémy a tím sníženou kvalitu jejich života.

Neznám žádnou jinou oblast života obyvatel Zlínského kraje, v které by byl dlouhodobě a významně porušován zákon a porušování zákona se týkalo statisíců obyvatel.

Možná se mýlím, ale Vy zastáváte v krajském úřadě Zlín funkci vedoucího životního prostředí a zemědělství, možná se dříve tato funkce jmenovala jinak, už hodně dlouho.

Nevím, zda od roku 2004, což jsem na www.stránkách.cenia/eia.cz dohledal, nebo už dříve, přes Váš podpis mimo jiné prošla tedy všechna řízení EIA (Environmental Impact Assessment) Vyhodnocení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví i IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control) Integrovaná prevence a omezování znečištění Zlínského kraje až dosud.

Myslím, že Vy osobně jste dominantně odpovědný za zhoršování ochrany obyvatel Zlínského kraje co do znečištění ovzduší benzoapyrénem – porušování zákona o ochraně ovzduší.

Myslím, že kvalita ovzduší co do obsahu benzoapyrénu ve Zlínském kraji za sledované období 2007 až 2017 nebyla ošetřována s péčí řádného hospodáře.

Pro „rychlý zásah“ Vám, pane doktore, navrhuji určit a doplnit do Seznamu zdrojů se zvláštními podmínkami provozu v případě vyhlášení regulace (SVRS) Smogový varovný a regulační systém alespoň v každém městě jeden významný zdroj znečišťování ovzduší Zlínského kraje PM 10

(V PM10 se zjišťuje BaP) : Zlín, Valašské Meziříčí, Uherské Hradiště, Otrokovice, Kroměříž, Vsetín, Bystřice pod Hostýnem.

Pro systémové řešení - restart péče o kvalitu ovzduší ve Zlínském kraji, vytvoření malého týmu, nabízím svou účast, pod hlavičkou krajského úřadu, za účasti alespoň jednoho člena týmu z IO ČIŽP Brno, oddělení ochrany ovzduší (oblastní inspektorát České inspekce životního prostředí).

Pro, myslím, závažnost situace, jsem kopii mé žádosti směřoval na p. hejtmána Zlínského kraje a na p. ředitele krajského úřadu Zlín, také pro jejich případné aktivity.

„Dýchat přestat nemůžeš“

Děkuji předem za odpověď

S úctou

Ing. Josef Winter,

SNP 3991/11, 767 01 Kroměříž, nar. 24. 5. 1952

batros.winter@seznam.cz

V Kroměříži: 11. 2. 2019

Ověřovací doložka změny datového formátu dokumentu podle § 69a zákona č. 499/2004 Sb.

Změnou datového formátu se nepotvrzuje správnost a pravdivost údajů obsažených v dokumentu a jejich soulad s právními předpisy.
Vstupující dokument nebyl podepsán.

Typ vstupního dokumentu: .PDF

Subjekt, který změnu formátu dokumentu provedl:

Zlínský kraj, tř. T. Bati 21/21, 76190 Zlín, podatelna@kr-zlinsky.cz

Datum vyhotovení ověřovací doložky:

11.2.2019

Jméno a příjmení osoby, která změnu formátu dokumentu provedla:

Vařáková Daniela